

CRONOLOGIA

Per tal d'aconseguir una visió panoràmica de l'evolució de l'educació ambiental, recollim a la taula següent els antecedents històrics a Catalunya tot fent referència de la situació a l'estat Espanyol i al món. Recull a càrrec de Josep Maria Llorach.

ANY	CATALUNYA	ENTORN
1914	• Escola del Bosc dirigida per Rosa Sensat, dins dels moviments de renovació pedagògica europeus	
1932	• Creació de l' Institut Escola de la Generalitat , on la natura i el seu ensenyament juguen un paper fonamental	
1948		• Creació de la UICN (Unió Internacional de Conservació de la Natura)
1961		• Es crea el WWF (Fons Mundial per a la natura)
1962		• Publicació del llibre titulat " <i>Silent spring</i> " de la biòloga Rachel Carson
1965		• Creació a Anglaterra del " <i>Council of Environmental Education</i> "
1966		• Lucerna [Suïssa] – Simpòsium sobre educació en matèria de conservació organitzat per l'ONU.
1968	• Antoni Jonch [director del Zoo] proposa la creació d'una xarxa d'Escoles de la natura que va quedar sobre el paper, ja que mai es va portar a terme	
1969		• Cursos que s'impartiren en el " <i>Wave Hill Center for Environmental Studies</i> " de Nova York

1970

• Creació de la “*Environmental Protection Agency*” a EEUU.

Es crea el programa *MAB* (Man and biosphere) a la setzena sessió de la *Conferència General de la UNESCO*

Apareix als EEUU la “*Environmental Education Act*”.

Anglaterra l’“*School Council*” crea un grup de treball dirigit pel professor R.W. Colton a fi de coordinar les iniciatives existents en l’ensenyament de l’ecologia.

A EEUU s’institueix el *Dia de la Terra*, el 22 d’abril

1971

• Neix *Greenpeace*

Reunió de la OEA sobre Educació ambiental i el medi ambient a les Amèriques

1972

• Publicació de l’informe “*Els límits del creixement*” de Meadows, per encàrrec del Club de Roma

Celebració de la Conferència de les Nacions Unides pel Medi Humà a Estocolm en la qual es parla d’aquests temes i es confirma el recolzament al projecte MAB i al PNUMA (UNEP) (Programa de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient, que va néixer a la mateixa conferència d’Estocolm). Redacció de la *Declaració sobre el Medi Humà (Una sola Terra)*.

Suècia decideix que el currículum escolar inclogui un 20% de temes ambientals.

1973

• Crisi mundial de l’energia i del petroli, primera “crisi energètica”

Creació del *Programa Internacional d’Educació Ambiental (PIEA)*, per part del PNUMA.

Publicació del llibre “*Small is beautiful*” d’E. Schumacher.

- 1974** —• Ramon Margalef publica *“Ecología”*, una obra de referència clàssica
- Comencen els programes *“El hombre y la Tierra”* de Felix Rodríguez de la Fuente
- Seminari sobre educació ambiental a Jammi (Finlàndia), UNESCO
- 1975** —• Creació del primer itinerari d'Educació Ambiental a Catalunya i a l'Estat Espanyol: **Itinerari del Bosc de Santiga** (Barberà del Vallès). Es considera com el punt de partida de l'EA a Catalunya
- La UNESCO i el PNUMA promouen el *“Seminari Internacional d'Educació Ambiental”* en el que es redacten unes directrius a prendre a nivell internacional en el camp de l'educació ambiental. Aquest document s'ha anomenat la *“Carta de Belgrad: una estructura global per a l'Educació ambiental”*
- 1976** —• Es publica el **“Llibre Blanc de la natura als Països Catalans”**
- Es realitzen diverses reunions regionals sobre educació ambiental: Brazzaville, Bangkok, Kuwait, Bogotà, etc.
- Campanya per a la salvaguarda del patrimoni natural, en el marc del *“Congrés de Cultura Catalana”*
- Es crea DEPANA (Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural)
- 1977** —• Creació de l'**Escola de Natura de Can Lleonart**, primera de tot l'Estat Espanyol a Santa Fe del Montseny
- La UNESCO i el PNUMA convoquen la *“1a Conferència Internacional sobre Educació Ambiental”* (ICEE) celebrada a Tbilisi (URSS) del 14 al 26 d'octubre.
- La Fundació Roca Galés, crea el seu departament de medi ambient, a través del qual s'impulsen les activitats d'EA a Catalunya
- 1979** —• Es celebren les **“Primeres jornades sobre Ecologia i Educació”** ICE de la UB
- Apareix el llibre *“Gaia: a New Look at Life on Earth”*, dels científics Lovelock i Margulis, que introdueixen la hipòtesi Gaia
- Es publica el llibre *“Ecología y educación ambiental”* de Jaume Terradas, primera vegada que apareix aquest concepte en el títol
- 1980** —• Comencen les trobades informals d'*“itineraris”*, sota l'auspici de la Fundació Roca Galés que duraran fins a la constitució de l'SCEA
- Apareix el document *“Estratègia mundial per a la conservació”*, elaborat per la UICN, amb el WWF, PNUMA, FAO i UNESCO. En ell apareix per primer cop l'expressió *“sustainable development”*
- Es creen equipaments: Mas del Tronc, Torrebonica, Montnegre

- 1981** —• Es creen equipaments: La Vola, Cel Rogent, Can Santoi, Les Guilleries. Neix la *“Fundación para la Educación Ambiental”* (FEE)
- 1982** —• S’inaugura l’exposició itinerant *“El bosc és vida”* de la Diputació de Barcelona Cuadernos de Pedagogía, dedica un número monogràfic a *“Aprender de la Naturaleza”*
- Es convoca a Nairobi una trobada a 10 anys de la d’Estocolm, on es redacta la *Carta Mundial de la Natura*
- 1983** —• **“Primeras Jornadas de Educación Ambiental”** celebrades a Sitges, a nivell de tot l’estat espanyol
- Equipament *Centre d’Estudis del Mar*.
Diputació de Barcelona
- Quaderns d’ecologia aplicada*, dedica un monogràfic a l’Educació Ambiental
- El Departament d’Ensenyament crea el primer *Camp d’Aprentatge al Delta de l’Ebre*
- 1984** —• Maria Novo presenta la primera tesi d’Educació Ambiental de l’estat espanyol
- 1985** —• **Creació de la SCEA**
[Societat Catalana d’educació ambiental]
- Neix també la SBEA
[Societat Balear d’Educació ambiental]
- 1986** —• Trobada catalano-balear d’educació ambiental, a Mallorca
- S’inaugura a Barcelona l’exposició *“Barcelona funciona. Ecologia d’una ciutat”*

- 1987** — Apareix **la revista de l'SCEA** "Educatió Ambiental".
- Comença la sèrie televisiva "Mediterrània" a TV3.
- Exposició "Seguim amb la vida", itinerant per les comarques tarragonines
- "2a Conferència Internacional UNESCO-PNUMA a Moscou sobre l'educació i la formació relatives al medi ambient" (IICEE), celebrat el mes d'agost.
- "Segundas Jornadas de Educación Ambiental". Celebrades al CENEAM (Centro Nacional de Educación Ambiental), inaugurat aquell mateix any a Valsain (Segovia) al novembre.
- La Comissió Mundial per al Desenvolupament i el Medi Ambient, emet l'anomenat "Our Common Future (Informe Brundtland)", en el que apareix oficialment una expressió que després ha fet fortuna i que és la del desenvolupament sostenible
- 1988** — El Centre d'Educació Ambiental **Can Coll** [Collserola] comença les seves activitats.
- 1990** — Es crea el **Consell de Centres**, dins de la SCEA
- 1991** — Creació del **Departament de Medi Ambient de la Generalitat** de Catalunya, presidit per Albert Vilalta
- 1992** — Es celebra la **1a Conferència Nacional d'Educació Ambiental** a Reus, que tindrà continuïtat fins al 1997, a raó d'una per any.
- Comença a emetre's el programa "El medi Ambient", de forma diària a TV3
- Aprovació del PEIN [Pla d'Espais d'Interès Natural] per part del DMA de la Generalitat de Catalunya
- Conferència de les Nacions Unides per al Medi Ambient i el Desenvolupament [Cimera de la Terra] a Rio de Janeiro, S'elabora el document Agenda 21.
- I Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental. Guadalajara [Mèxic]
- 1993** — Es comença a publicar TOTS. Quaderns d'educació ambiental, pel centre UNESCO Catalunya

1994	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Convenció Marc sobre el Canvi Climàtic</i> Es crea el programa “Ecoescuelas” de la FEE <i>Conferència Europea sobre Ciutats i Poblacions Sostenibles</i>, on apareix el document “<i>Carta d’Aalborg</i>”. Dinamarca
1995	<ul style="list-style-type: none"> • Desaparició del PIEA. UNESCO
1996	<ul style="list-style-type: none"> • Primera versió de la guia Hàbitat d’Educació Ambiental publicada en castellà pel Ministerio de Medio Ambiente Es crea la càtedra UNESCO d’Educació Ambiental i Desenvolupament Sostenible. UNED S’inicia el programa “<i>Com funciona Barcelona</i>”. Des de 1994 ja hi havia un programa per visitar instal·lacions i serveis ambientals de la ciutat.
1997	<ul style="list-style-type: none"> • <i>2º Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental</i>. Guadalajara [Mèxic] <i>3a Conferència Internacional sobre Educació Ambiental</i> (ICEE). Medi Ambient i Societat: Educació i Sensibilització per a la Sostenibilitat. Tesalònica [Grècia]
1998	<ul style="list-style-type: none"> • Inici del Programa Escoles Verdes, en la seva fase de programa pilot durant dos anys. Promogut pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, en conveni amb l’SCEA Publicació de la Guia Hàbitat en català per l’Institut d’Educació de l’Ajuntament de Barcelona. “<i>Terceras Jornadas de Educación Ambiental</i>” de l’estat espanyol. Pamplona <i>Protocol de Kyoto</i>. Convenció marc sobre el canvi climàtic.
1999	<ul style="list-style-type: none"> • Es crea el Programa Compartim un Futur [Entitat Metropolitana de Barcelona] Comença el procés del Fòrum 2000 d’educació ambiental, promogut per l’SCEA, mitjançant 4 trobades territorials Publicació del “<i>Libro Blanco de la Educación Ambiental en España</i>” Inici del <i>Programa Interuniversitari d’Educació Ambiental</i> [programa extingit al 2016] amb 9 universitats participants d’arreu de l’Estat Espanyol.

- 2000** — S'organitza el **primer Fòrum 2000 d'Educació Ambiental** amb el títol “Per renovar l'Educació sota els reptes de la sostenibilitat”
- Neix el Servei de Documentació d'Educació Ambiental, per conveni entre l'SCEA i l'Ajuntament de Barcelona
- 3r Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental. Caracas (Venezuela)*
- 2001** — Inici del Programa **Agenda 21 Escolar de Barcelona**
- 2002** — S'organitza el **Fòrum 2000+2** per compartir projectes i realitzacions del període 2001-2002.
- La SCEA organitza l'ateneu d'Educació ambiental, un espai d'intercanvi mensual per compartir i analitzar experiències.
- A Barcelona s'aprova el **Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat 2002-2012**, un marc de treball compartit per a totes les organitzacions signants fruit de quatre anys de treball per diagnosticar, fer propostes i construir consens sobre els principals objectius que havíem d'assolir per avançar cap a una ciutat més sostenible.
- Cimera de la Terra Rio+10 a Johannesburg. Programa d'acció ambiental 2001-2010 de la Unió Europea, en el que es parla de la importància de la participació i l'acció proambiental en favor de la sostenibilitat. Declaració del període 2005-2014 com a Decenni de les Nacions Unides de l'educació per al Desenvolupament Sostenible i convida als Governos de tot el món a integrar l'educació per al desenvolupament sostenible en les estratègies i els plans d'acció nacionals relatius a l'educació*
- 2003** — L'Ajuntament de Barcelona publica la col·lecció de **Guies per fer l'Ecoauditòria del centre educatiu** (aigua, energia, mobilitat, materials i residus i biodiversitat)
- Es publica la primera monografia d'Educació Ambiental amb l'editorial Graó (versió català i castellà) “*Coneixements bàsics en educació ambiental. Base de dades per a l'elaboració d'activitats i programes*”
- 4º Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental. La Habana (Cuba)*
- 1st World Environmental Education Congress WEEC (World Environmental Education Network) a Espinho (Portugal), organitzat per la societat civil*
- El Ministerio de Medio Ambiente publica els primers treballs de recerca realitzats en el marc del *Programa Interuniversitari d'Educació Ambiental*
- 2004** — S'organitza el **Fòrum d'Educació Ambiental 2000+4** amb la temàtica “L'Educació Ambiental en xarxa”
- 2nd World Environmental Education Congress (WEEC) a Rio de Janeiro (Brasil)*

- 2005** — La SCEA crea el recurs **“Joc dels Camins de l’Aigua Dolça”** [disponible en préstec]
- UNESCO. Declara la *Dècada de l’educació per a la sostenibilitat 2005-2014*.
- LA SCEA inicia el projecte **“Maleta de l’energia”** amb el suport del Departament de Medi Ambient i Habitatge
- 3rd World Environmental Education Congress (WEEC) a Turin (Itàlia)*
- 2006** — Es crea l’*Ateneu d’Educació Ambiental* a les comarques de Tarragona
- 2007** — Es publica el recull de recursos i les fitxes d’activitats derivades del projecte **“Maleta de l’energia”**.
La maleta està disponible al SDEA i el recull de recursos està disponible a la web de la SCEA
- 5° Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental. Joinville (Brasil)*
- 4th World Environmental Education Congress (WEEC) a Durban (Sudàfrica)*
- 4a Conferència Internacional d’Educació Ambiental a Ahmedabad (Índia)*
- 2008** — S’organitza el **Fòrum d’Educació Ambiental 2000+8** sota el marc temàtic *“10 anys treballant per renovar l’Educació Ambiental davant els reptes de la sostenibilitat”*
- S’inicia el programa **“De font en font, aprenem de l’aigua”**, una proposta de voluntariat ambiental oberta a la participació, per fomentar el coneixement, la investigació i l’actuació de custòdia del patrimoni i la seva realitat.
- 2009** — S’inicia el programa educatiu **Fem Campanya per a la recollida de l’orgànica**. La SCEA coordina i executa el projecte amb el suport de l’Ajuntament de Barcelona
- 5th World Environmental Education Congress (World Environmental Education Network) a Montreal, (Canadà)*
- Conferència de Bonn. UNESCO*
- 6° Congreso Iberoamericano de Educación Ambiental. San Clemente de Tuyú (Argentina)*

- 2010** — Creació de la **Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya**
- Publicació de la **Guia Habitat on-line** amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona i el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.
- S'organitza el **Fòrum d'Educació Ambiental 2000+10** sota l'àmbit temàtic "*Comunicació i acció*"
- 1r Pla de suport tercer sector ambiental de Catalunya 2010/2014*
- Confint. Conferència Internacional de Joves: anem a salvar el Planeta. Brasília.*
- 2011** — La SCEA publica la **Guia "Fora de classe: Guia de criteris de qualitat per a les activitats d'educació ambiental"** [versió en català i en castellà. Disponible online] amb el suport del Departament de Territori i Sostenibilitat [Generalitat de Catalunya]
- En el marc del Pla de Prevenció de Residus Municipals de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i la SCEA inicien un projecte de prevenció d'embolcalls d'un sol ús als centres educatius de la ciutat: **Embolcalls+Sostenibles**
- 6th World Environmental Education Congress (World Environmental Education Network) a Brisbane [Austràlia]*
- 2012** — A Barcelona s'elabora el nou **Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat 2012-2022**: per una Barcelona més equitativa, pròspera i autosuficient
- El COAMB organitza la primera edició del "*Curs d'Educació Ambiental*"
- Inici del projecte del **Mapa Barcelona + Sostenible**. Arrel d'una subvenció de l'Ajuntament de Barcelona. Des de llavors la SCEA juntament amb altres entitats i l'Ajuntament de Barcelona formen part del Grup Motor que impulsa aquesta iniciativa.
- Cimera de la Terra a Rio. Rio 1992+20*

2013

- S'organitza el **Fòrum d'Educació Ambiental 2000+12** sota el títol "La comunitat transformadora del territori".

La SCEA publica la Guia "**3,2,1... Acció: Guia de criteris de qualitat en programes i campanyes d'educació ambiental**" [Disponible online]. Amb el suport del Departament de Territori i Sostenibilitat [Generalitat de Catalunya]

7a. World Environmental Education Congress [World Environmental Education Network] a Marraqueix [Marroc]

2014

- La SCEA promou la celebració de l'exposició sobre els 30 anys de l'educació ambiental a Catalunya.

La SCEA presenta la Guia "**13 Itineraris, 31 propostes per conèixer i viure el territori**" amb el suport de la Generalitat de Catalunya [disponible online]

La SCEA inicia la gestió de l'equipament d'EA al **Bosc de Turull** a través d'un conveni amb el districte de Gràcia [Ajuntament de Barcelona]

8th World Environmental Education Congress [World Environmental Education Network] Conferència Internacional d'EA a Gotemborg [Suècia]

2015

- Exposició al Palau Robert sobre educació ambiental

S'organitza el *Fòrum d'Educació Ambiental*

UNESCO. Programa d'acció global d'Educació per a la Sostenibilitat, 2015-2014

III Jornades PAN-Europee d'Educació Ambiental cap a la Sostenibilitat [1 i 2 d'octubre, Barcelona]